ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 76

ՕՐԱԳԻՐ

ՇԱԲԱԹ 21 ԱՊՐԻԼ 1845

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

[illegible]

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զմիւռնիա 21 Ապրիլ։

Անցեալ 19ին, [illegible]

[illegible]

Կ. Պոլիս 18 ապրիլ 1845։

Օտարազգի օրագիրներէ քաղուածք։

[illegible]

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

[illegible]

Գ. Լըլեօպ Փաշիք, որ աստուածաբանութեան դասատուներուն կարգը մտներ եւ քարոզիչ ըլլալու համար քննութեան պէտք մտներ՝ եւ ասոր պատրաստութիւնները կ'ընէր, այս պատրաստութիւններու մէջէն բողոքականութենէ հրաժարեցաւ եւ համեչական եղաւ. ասոր դարձը Պեռլինու մէջ շատ շշնկոց հանեց կ'ըսէ Նոյեա օրագիրը. որպէս թէ մեծ բան մը եղած ըլլայ:

Ինչ ըլլալ ալ, այս բանիս վրայ մտածելու երբանիք ունինք. քանզի թէպէտ ասոնք մեկ երկու մամուլոր մարդոց մէկ կրօնքը ձգելը՝ այն կրօնքին սուտ ըլլալը կամ ստուգութիւնը նշան չըլլար, բայց պարագաներ կան որ՝ բանը կը ծանուցանեն. նախ այն մարդ մը՝ բողոքականութեան մէջ խորհելու ազատութեան սորված, պէտք եղած բաները ուզած, իր կամքովը այն ազատութենէն հրաժարի եւ միայն ծառայութեան լուծի տակ իջնէ, խելքովն բնաւ չի կրցած հասկցած բաները հաւատայ. եւ ասանկ հաւատքը փոխելուն ալ պատճառ մը չըլլայ, ասիկայ ցուցնէ մարդուն խելքը քիչ մը կը չափէ թէ. մերի ազատութիւնը մարմնոյ ազատութեան պէս ալ չէ. մարմնոյ բանի ծառայութեան տակ խոթել կ'ըլլայ. մտքին վրայ սատնիկ բռնութիւն բնելու կարողութիւն ունեցողները միայն զորաւոր ապացոյցներն են. եւ ինչան զորաւոր ապացոյցներ գտած պէտք ըլլայ այս մարդս բողոքականութեան անհաստատ ըլլալուն վրայ, որ չէ թէ միայն միտքը այս կարծեցեալ ազատութենէս հանէ եւ ծառայութեան մէջ ձգէ, այլ եւ կամքն ալ կապէ. ազատութենէ 'ի վեր առաջած նախապաշարումն ալ ձգէ. հասուն խելքը ունեցող մարդուն ասոնք բանականութեան մտածութեան նիւթ են. եւ բողոքական կրօնքին չհաստատութեանը վրայ մարդկայ մտքին մէջ երկրայութիւն կ'ձգեն. բայց միայն ասանկ մարդուն

ըսէ գոտ՝ որ կ'ըսեն թէ. "մեղք ալ կայ նէ խոստովանէ":

Գաղղիացի Վէնուան քաղաքի բնակիչները մէկ մարդ մը՝ ասոնց մը հանդիսա կ'ուզեր կըծախէր. բայց քանի մի անգամ առուտուրի մտնելով չի յաջողեցաւ գործը, ասոնք կարուորոյ, եւ զատն ազգատութեան մէջ ինկաւ. իրեն ազբաւսա ճարելու համար հօրկ եղաւ փողոցներուն քարոզատարները չինքներուն (խաղոսրոյ ճներուն) հետ բանիլ. թէպէտ այս գործս իր առողջութեանը ձեռք չէր տար. քանզի կարողութիւնը շատ տկար էր. անոր համար շատ չէր կրնար բանիլ. փարձքն ալ քիչ կ'առնէր.

Գենիսամերիկայի մէջ Օնո գաւառին մայրաքաղաքին (որ է Կոլոմպոս) իրեն մէկ գիր մը եկաւ. հոն մէկ հարուստ մարդ մը մեռեր է, որուն մահանալու այս ազգատ բանուորին մօտաւորը ըլլալով՝ կտակը եղեր է որ՝ անոր ազգական եղած պէտք ըլլայ: Այս մեռնողը ուրիշ ազգական չունենալուն համար՝ թէ որ գայ եւ իրեն ազգականը ըլլալը հաստատէ նէ՝ բոլոր ժառանգութիւնը իրեն պէտք մնայ, որ է 300,000 ֆռանք (1,275,000 ղուրուշ). թէ որ ժառանգ չունենայ նէ՝ ակրութեան գանձը պիտոր երթայ: Այս գիրս գրողը իրեն կ'ըսոբեքոյնէր այն ալ՝ որ մեռնողին մօտ ազգականութիւն ունի նէ՝ ինչ ճամփով եւ ինչ տեսակ ապացոյցներով կրնայ հաստատել. որ ասանց ասոնց ժառանգութեանը տէր չէր կրնար ըլլալ:

Գիրը բերողը այս խեղճին սաւն գիշեր պառկելու ատրութիւն բռնած անձկալին գնալը եկաւ նէ՝ որ գիշերը 10 սանդիմ (17 փարայ) կ'առնար հոն պառկելու համար, որովհետեւ առեկը առաջ քանի մի օր զեռմինը առած ըլլալով՝ չի բանեցոյն պատճառաւ ը ապահովուց փառապիաներ կ'ապրէր, չի կրցաւ գիրը մարդուն ձեռ-

քին առնել. քանզի ասանկ շատեր որ ձեռաղի փարձքը վճարել. եւ սրու գնաց փափ աստիկ ուղիլու նէ՝ մէկն ալ ասոր ասանկ ասալու չի հաստոյ. ասոր համար այն ուեւտարէր թուղթը լ շարափենէն առելի բերողին քովը մնաց: Այնուհետեւ՝ երբոր մարդը կորոյ եղաւ թուղթը ունենալու, գնաց ասոււ կարդաց. եւ մեռնողին ազգատը, որ յիշուած իրեն խնամ մօտիկ ազգական է եղեր. ասիկայ եւրը ժառանգութեան ձեռք ձգելը խափանող գժուարութիւնները վերցուցնելը գիւղին եղաւ, մէկ փաստաբան յանձն առաւ եղաւ ասոր բանը լմնցունելու. եւ պէտք եղած ամսը իր քովէն վճարելու եւ քանի որ մէկն այս ազգատ մարդս խնայաւ որ իրեն ժառանգութեան իրաւունքը օրէնքը ճանչցուեր է, եւ ասոնք իրեն պէտք գրեաց:

Այս խեղճ մարդը՝ որ իր խեղճութեան քնուկին գինամոլու բաւական արբութիւն ունեցեր, մէկէն 'ի մէկ հարստանալուն չի կրցաւ դիմանալ. խելքը թռցուց. եւ հիմայ մէկ հանգաւոր եւ անմիտ խենթութեան մը վիճակի մէջ է:

Գաղղիացի Իսուտուն քաղաքը նոր տեսակ մէկ բժիշկ մը բռնեցին բանտը դրին. ինքզինք պատմէր իրեն համար՝ որ Հրուսաղէմ գացեր՝ Երուսաղէմ ծնընդեան այրին մէջ պառկեր, ասիկայ շնորհք առեր է՝ հրաշքի կերպով բժշկելու տեսակ տեսակ հիւանդութիւնները. մանաւանդ՝ յուսահատութեան ախտը. շատ մարդ խաբեր է այս կերպով. բայց եւրը քաղաքական կառավարութիւնը՝ որ ասանկ բաներ մտիկ չ'ըներ, այս մարդս բռնել կուտայ. եւ այն անէնք կ'իմացուի թէ ով է եղեր. ասիկայ առեն ալ ասաւ այս մարդս իրեն յանցանքին արժանի պատիժ կրելու համար թերի գրեալներ էր, եւ ասիկայ գատուելէն եւրը այս փարպետութիւնս բանեցունելու սկսեր է:

Ասոր բռնած ճամբան ինչուան որ գէշութիւ

բացեան ալ շատ չէր ուզեր. բայց աղուն անոր չուզելուն ալ չէր նայեր. քանզի զգալանին ալ ուզած բնավոնացը հետ մէկ ըլլալով աղուն կը յարգուէր որ ծնաց. միրջապէս երը ու լեռու ցոյն մը չի մնաց. Մարգոյն հայրը եւ մայրը եւ քոյրը երկար ատեն բժիշկներին աղուն քթին քըսեցին. (որ անոնց մէջը հրաժարական ազգոյն ասյուն եւ հրաժարուելու արարողութիւնն էր). եւ երբ որ նորը աչքերուն ապահէն հիւանդաս, իրենք ալ այն ատենը իրենց բնակարանը դարձան: Մարգո հիմայ Պարիզի կըլենայ միջա ուրախ, եւ իր վիճակէն ալ գոհ է. զբոսովքոր քանի որ ասոր բնաւոնացը վրայօք խօսք կ'ըլլայ նէ՝ աղուն եւ քիթ ամեն ինչ պատասխան կուտար նէ՝ հիմայ ալ պատասխանը նոյնն է. ես քթի հետ կ'երթամ հոն կ'ըսէ. զոն Պաղղիա երթաս նէ՝ ես ալ Պաղղիա կ'երթամ:

"Այս անգղի բնակիչներուն բնակարանը անմիջապէս գետնի վրայ շինուած է. մանր պըտղու բռուած եղէգներով շինուած՝ եւ վրան չըմբայուած կամ ցից բռուած ծառերուն տերեւներովը գոցուած, քառակուսի բան մըն է. անկարուն մէջը յեցուն մանուկներին ձմեռներն ալ եւ ամառ եւ ուրիշ ատենները բանելը. մեծ սաստկապէս ասոնք կը ջարդեփն. բայց տնկոյցներըր ամեններն միոս չեն հասցուներ. բնակելու ըլլան նէ՝ դիւրութեան մը բանելով որ չեմնուին եւ մէկ տեղերէն չի փրտուիր, անեն զորու կ'ընեն. տակայն չի կրցանք հասկընալ, անհրաժեշտութիւններ է մի,

մտադրութենէ՝ է մի. բայց կ'երեւի է որ երկրորդն ըլլայ. թէ որ կասեն ունին նէ՝ իրենց ասոր գտնուած ասանկ մանր ճշնիներուն իշխանութիւնը անոր կը յանձնեն:

"Հանդերձնու կամ հաց ուտելու համար նստելնուն կերպը զարմանալի է. եւ մեզի շատ անհանդստութիւն կուտայ. դրութող կըծոտին, կամ ծունկերնին կըխոսքին, ոտքերնին ոտքերնին կըռնեն, ասանկ կ'ըսստին. մեր անոթինները՝ ասոնց նստատեղին յարմարելու չափ կոկորդութիւն չունին. անոնց համեմատ դործութիւն պատճառաւ նստատեղը մեզի ասնկոնք կ'ըլլայ. երկար ատեն կ'ըսան ասանկ նստած մնալ: Ընկերութեան կը գիտեր երեւնի ուրիշ տեղ չի տեսնուած նստարաններ (կանկերներ) կըստեսնուին. 4 կամ 5 կամ 6 թիզաչափ բարձրութիւն ունին, չորս ոտքով մէկ բարակել տախտակ մըն են, բայց սաւերնուսեւայի տախտակը մէկ կտոր փայտէ փորուած. մեր տեսածներուն պէս պղ եւ պղ կցորդներէ գամուած չէ. եւ ասոնց շատը կճապատի (պղնձկապատի) ծառէ շինուած են: Մարդիկ եւ Ընկերութեան կը գիտեր երեւի Բագոյի կը գին զարդարանքներուն ձեւովը նստարաններ կան. որ ձեռքերին ասպեկ (բազկական) կ'ըսե կ'ըսեն. բազկին բարձր եւ մէջ տեղը փոս, լայն, եւ ոտքերնին բարակ. ասոնք ալ մէկ կտորէ փայտով շինուած են. ասոնց ոտքը երբեմն երկու ալ կ'ըլլայ:

"Ընկերութեան ազնիւն ամեն բանի մէջ կ'ըսէ երէ

երին մարդու կամ կինին մարդու մը ձեռք կըտալ կ'ըհաց տալու. շատ մը կրկնարան եւ ամենուն ալ կուտայ: Արեւարանին ազոքեցուցած եղբայրութեանը ալ այս է. եւ միայն բնութեան օրէնքը դաշտերը սովորութեան մէջ այս ասպարութիւնս շատ կ'ըգանուի. (ասով կըրնանք խմանալ թէ՝ Արեւարանին օրէնքը բնութեան սրտի աշխարհն գործն է):

"Պարիզի եւ Լոնտոնյի բնակիչները թէպէտ միւս Եւրոպացիներուն հաց ուտելը կ'ըսեն, բայց իրենք կերակուրը տախտակին մասնեցնելին կամ ձեռքերնին կերակուրին ջուրին մէջ կը թաթխեն. ասիկայ եւրը մատերնին կըծծեն, եւ ծըծած մատնին շըփանկոցի ձեւն մը կ'ընէ:

"Բայց իրենց անկողինները բան մը պարզ ձեւով շինուած են, ասիկայ Եւրոպացիներուն համար հանգստաւէտ չէ՝ ու մեր անկողիններուն պէս անկողիններ ալ իրենց հետ սովորութիւնը յարմարներուն վրայ հանգչելու: Պարիզցիներուն անկողինը մէկ խսիր մըն է. որ իրենց բնակարանին գետնին բռուած կանակարուն վրայ կըփռեն: 'Լոնտոն' միջի երեսը մաշեցուն շինուած խոտը քարեր կը շարեն տնեցուած ներսը գետնին վրայ. եւ ասոնց վրայ երկու հատ ասծառի երկար ձեւով կը դասաւորեն, իրարմէ մէկ մէջքի չափ հեռու. եւ այս երկու ձողերու մէջը խսիր մը կը փռեն. խսիրը անկողինն է, ձողերուն մէկը բարձն է, եւ միւսին վրայ ալ ոտքերնին կը դնեն. ձմեռ գիշեր թէ ոտքերնին ասանկ բարձրը

էնք, որովհետեւ այս ու այն խարխալ ասակ փառամիլ է, ասիայն մէկ կողմէն նայելով կա-
լինչութեան արժանի է. քանզի կ'երեւի որ' սրի-
ծուող կեր գիր. ասակ փառայինքը ճամբայ մը չա-
նի, ասանկներուն համար շատ հարկաւոր է այն
զինուորութիւնը որ Լեւոնի քաղաքին մէջ բացուեր
է, և գործը' բանալու բան չի գտնող խեղճե-
րուն բան գտնել և ասակ փառաւորելով ապրիլ.
ասոր համաձայն բան չէ օրացքին բանը. որ
ու զաւակութիւնս ընկերն եւայլ' ծաղկանն
ծով ու յամեցածն կրէ. "Մլիտըս կըհաս-
կըցուի' կ'ըսէ, թէ այս մարդս բանակներն եւայլ
ընդհ զանգատ կ'ընէր արդարութեան դէմ, որ
զինքը բանտը գցեր ատով համարակութեան
մեծերու օգտականերուն խափանիլ եղաւ." Մեզի
սակայն կ'երեւի թէ' մարդը միայն ասոր վրայ կըր-
նար գանկախել, որ' թէեւեւ ըսած յանցանքին ապա-
ցոյցը կուտայ. բայց այն յանցանքը ըներուն
ճորկը փոյլն չի կենար մերցունել:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

15 Մարտ.:

Օսմանեան կայսրութեան բոլոր նոհանգներէն
ներկայացուցիչ եկած պատգամաւորները' այս օրերս
կեցա անգամ Եպարքոսին Պալատը ժողովեցան,
դրան Արդարութեան Եպարքոսին խորհրդարա-
նին նախագահ վսեմափայլ Ահմեդ Վեֆիք փաշան' Օ-
սմանեան Կայսեր համարակութեան վրայ ամե-
նը անմեղ խօսքը եւ նորանոր բարեւէր կամքը ա-
նց ծանուցանելով խնացոյց. նաեւ Եպարքոս Պատ-
ր գործքի գրած բարենորոգման մէջոցը, այսինքն
Վիճակ ու Ընտանիքի բոլոր նոհանգներուն մէջ
կայսր արժանաւոր հարցումնութիւնները, որ 30
հոգի անձանց կ'ընտրուած է. ամեն մէկ նահանգին
համար մէյմէկ նախագահ եւ երկերկու անդամ ընտրե-
լ. ինչպէս որ նախընթաց թիւով ալ ծանուցինք:
Ասկէ ետք պատգամաւորները մերոյ գրեալ փոխա-
նակ պաշտօնատարներուն հետ արդէն խորհուրդ

կ'ընեն իրենց մայրաքաղաքնե մինչեւ նաեւ բանկու
ծանապարհին վրայէք. որպէս զի կառավարութեան
համար արժանապէս գործքի զրուի:

Ընթացող շաբաթ օր առաւօտուն, բարեխնամ Եր-
քային բարձրապատիւ Միզա փաշային եւ Մեհեմ-
մետ ալի փաշային եւ վսեմափայլ Մուֆթիի եւ
Մուհտարին փաշաներուն ընկերութեամբ թիւսիկ գօ-
րք զօրքնուեցան միլինգաւ մայրաքաղաքէս դէպ 'ի Նի-
կոմիդիա. որ այն տեղը եղած զինուորական ձեռագործաց
գործարաններու տեսնելու համար, որոնք' արդարեւ
պրպտող քիչ ժամանակի մէջ շատ յառաջացած են:
Օգոստափառ կայսրն' այն բոլոր գործարաններուն
այն աստիճան յառաջադիմութիւնին, եւ ամեն կեր-
պով յաջող ընթացքի մէջ ըլլալէն կրտսեալ, իւր
կայսերական սրտին բաւական գոհութիւնը կըր-
ցոյց. եւ կայսերական սրտին գոհունակութիւնը կը-
բարեհաճի իւր անփնաքան մարդավարութեանը
ցուցնել' նախ Եպարքոսին Միզա փաշային ու
ետքը Ընդհանուր Տեսչաց Օրհանեսի եւ Պօղոս
Էֆենդիներուն:

Երկուշաբթի կէս օրէն ետքը' թնդանօթներուն
բազմաթիւ արձակման ձայնը Նորին Կայսերութեան
փառքին հանապարհորդութենէն դառնալը կ'իմացը-
նէր: Կայսրութեան բոլոր մեծամեծ նախարարները
եւ երեւելի անձինքները' Չըրաղանի պալատը կըսպա-
սէին, որ Նորին Մեծափառութիւնը հիւրընկալեն:
Նոյն իրիկունը համարակաց շէնքերը եւ բոլոր մե-
ծամեծներուն պալատները լուսաւորուած էին, եւ գրե-
թէ մայրաքաղաքիս բոլոր բնակիչներուն սիրոյ ու-
րախութեամբ կըցուցանէին բարեխնամ կայսեր
շնորհակալութեանը համար:

Երէկեան օրը կէս օրէն ետք Չըրաղանի պալատին
մէջ ապրող Ցի Լայիղ սուլթանին հետ Թօփխանէի
Միւշիր Եպարքոսին Մեհմետ ալի փաշային
հարսնախօսութեան արարողութիւնը անօրինեցաւ:
Այս փառաւոր հանդէսին ներկայ էին միայն Կայսերա-
կան գերդաստանին անդամները: Հանդէսը դէպ 'ի
Չըրաղանի պալատը ուղղեցուն հետեւեալ կերպով կա-
տարեցաւ: Առջեւէն գնաց մը գօրք' որոնց ետեւէն ար-
քայական նուագարանները' եւ մայրաքաղաքիս մէջ

եղած բոլոր Փէրիկները ու հազարապետները ձիա-
ւորեալ կարգաւ կ'երթային, եւ ասոնց կըհետեւէին
երկու հարիւրէն աւելի սեւ ծառաներ (ճէհեզ բէրող)
ծառաներ' որոնց գլխուներուն վրայ ընդունուած էին
զանազան թանկագին եւ շքեղ կերպասներ' բեհեզ-
ներ' ցփոխներ' անգամանեղեայ զարդեր' հազուագիւտ
պնակածածկոցներ ու մարգարիտներ, ու շատ տեսակ
պատուական անօթներ:

Եպարքոսական փոխանորդն' եւ պալատին մարա-
ջախոս Նորին. Միզա փաշայն իրենց հետեւորդներ-
ովը փառաւոր կըպատրաստելով ներս կեցան: Այս
միջոցին Եպարքոս Մեհմետ ալի փաշան մեծնցա-
նաւակով մը դէպ 'ի նոյն արքունի պալատը Մեծա-
փառ Կայսեր ներկայացաւ:

—Կայսերական թագաւորական պատրան որ Պօլը-
զմէկ, որուն Փոքրիկ իրմէ որ օրագրոյս միջոցո-
վը ծանուցեր ենք, այն տեղ իւր գործքերը կատա-
րելով եւ ամուսնանալով' անցյալ 13ին իւր ամուսնոյն
հետ վերադարձաւ այս տեղ գաղղիական Պօլի ա-
նուն պատերազմի շոգենաւով:

—Եղիպտոսի նահանգին նախկին կառավարիչ
Մեհմ. Վեզիրի փաշան երէկ առաւօտուն այս տեղ
հասաւ Տրապիզոնէն գալով:

ԵԳԻՊՏՈՍ

Աղեքսանդրիա 4 Մարտ: Ընթացիկներ Տիմ-
խայի մէջ պատահած խնճոյի մը մանրամասն վրա-
յօք աստղաբաշխակ գործը (որ Հաւաքածոյ օրագ-
րոյս 74 թուով ծանուցինք) գեռ միննոյն վիճա-
կի մէջ է. թէեւեւ կառավարութիւնը իր վճռած
համաձայն բաւական կըսեւ, եւ կուցէ որ'
անկից արդիւն ալ յանդի. բայց զանազան սէ-
րութեանց հետաքրքիրներ բոլորովին անկէ սար-
սեր մասնելով' բաւական չեն ունելի որոշուած
համաձայն' այն եղած սարսափելի եղեռնա-
գործութեանց վախարկէն, ծանուցանելով միան-
գամայն թէ' սուտ կառավարութիւնն այս
վխակ սոսկալի դիպուածներուն' առաջուըջ հակո-
ղութիւն ըներու խնամք տանի, եւ իրենք ալ'
փոխարքային հրամայած պաշտօնեաներուն պա-

ծուն արգելեալուն պատճառը ինչ է. վրանին սաստ
ներքինին ալ կրակի գնաց, որ ծառերու կեղեւ
կեղուած կատուի պէս բան մըն է. ասով կըպըլլաւեն
կըվառեն:

Լծամանակ որոշել պէտք բլլայ 'ու' մատուցիններու-
թիւն երեսը տեղ բուցանելով կ'ըսեն. արեւ հան
այն' այս ինչ բանը պիտի ընեմ. կամ' այն ինչ
բնը ըրէ 'ու' արեւս հան եր:

Ըսեմ ալ գետին' որ Մարդիկ կըզգեներուն ըն-
կերները երեք մարդ, կըրնի մարդ, եւ մեծը ապրը
եղով' ամենն ալ ծխախոտի մուխ կըքաշեն, եւ մա-
րդ կըկլեն ալ: "Կըս հիմա" պատմած մաքի փառ
կըքնեն. բայց թէ հոն եւ թէ Կոմիցի' կըլաւով շար-
ժած ծխախոտի կերպընելէ Չինար ալ կըշինեն. բան-
ւոնու բառած ծառին յոյն սերմերին մէջ պլլալով:
Թանու սասն եւ հինգ հոգի մէկ տեղ նկանելուն ըսե'
Ին նոյն Չինարն ձեռքէ ձեռք կըդարձնի. բերնէ բե-
րնէ կըմտնէ. Չինար բաժող Կըսրապացիի մը քով ալ
ուսանին նէ' անոր Չինարն կ'ուզեն, ամենն ալ անոր
դէպքէցին, եւ վերջապէս ձեռքէն կըխլեն կառնեն:
Կըմնելցիի բնակիչները պամնալու բաղդակ ձեռքի մը
կից իսկոս ընկողչներ կամ ընկուզի ձեռք խոլալին
ծուղներ կըշարժեն. կըվխտեն, եւ գիշերուան ճրագ-
ն այս է. կըսակ վառելէն ալ' երկու կամ չոր վայր
կըտու ցանկալ կըլլայ:

Ըսեն իրիկուն Եպարքոսի բնակիչները ծովեզեր-
ը կուգան կըչիզանին. խաղով եւ պտտելով այն կող-

մերը կըզբաղեցունեն. երեկ մարդիկ' որոնց համբան-
քը հիմայ շաղցած է, եւ կրնին մարդիկ եւ աղայք ա-
մեն տեղէն հոն կըժողվուին. բազմութիւն մէկէն
խումբ խումբ կըլլան կընստին. եւ իրենց յառաջ ե-
ղած կերպովը երաժշտութիւնին կըխաղային, եւ ա-
մեն տեսակ խաղերնին եւ պարերնին կըխաղան. Երա-
ժիշտներուն ձայնը' թէ իրարու եւ թէ իրենց նուագա-
րանին հետ շատ համաձայնութիւն ունին. եւ եղա-
նակնին' բնական յանկութիւնէ եւ ներդաշնակութենէ
բոլորովին զուրկ չէ. Տէնէս զարնելնին ալ' երկու ձեռ-
քերնին իրար զարնելով է. ասիկայ անօրինակ բան
մը կ'ըլլայ, եւ յաղթն ալ ականջին ալզէն հուզայ. (ա-
նասնալու գնչերը երկիր մարդիկ մէկ տեղ ժողվու-
վին կանչին նէ' շատ անգամ այսպէս ձեռքով Չինար
կըզարնեն): Կոմիցիցի խաղալէն ինչ աստիճան
զուարճութիւն կ'ունենան, համեմատը դժուար է. ե
ուրախութիւննին կըյայտնեն բարակ ձայնով ճչելով,
եւ ասեն ասեն ալ բարձրաձայն խնդալով. կըր-
սեն որ' միայն խաղալու եւ Կըսրապացիներուն գովու-
թիւն ըսելու փափաքը այս տեղ շատ մարդ իրենց
թագաւորէն առատացուցեր":

Այրաքս Գ. Վենետիկի պատմածն է. եւ վերջին
խօսքովս այն հանգուցանել կ'ուզէ կըկարծեմ. որ
Կոմիցիցիները Մեթօտիստ բողոքականներու ձեռք
քրիստոնեայ եղան նէ' խաղալը եւ պարելը իրենց
արգիլուեցաւ. ինչպէս որ Հաւաքածոյ օրագրոյս 64
թուոյն բանասիրականին մէջ' Թոռնկայու ծանօթագր-

հարցին պատմութենէն առնելով գրած ենք. եւ կըղ-
զեցիները այս խաղերու բնավէս շատ միտեալ ըլլա-
լով' ամենայն զօրութեամբ կ'ուզէին իրենց բնութեա-
նը դէմ եղած սասնի բանութիւնը իրենց վրայէն նե-
տել. ասոր համար որ գաղղիացիները Կոմիցիի գնա-
ցին նէ' ասոնք ալ յարմար ժամանակ գտած եղան
գաղղիացւոց հետ միանալու:

Աշխարհի մեր երկիրները եկող միթօտիստներուն
մէջ քանի մը ջուխտ շաղգներ գտնուելովը' խելք-
նիս չի հասնիր որ' ինչու համար Կոմիցիցիներուն ար-
գիլած ըլլան ջութակ չալելը եւ խաղ կանչելը. բայց
ամեն բան գիտնալ կ'ինացուի երբ մտածենք որ' բողո-
քականները զիրենք ամենէ մէկէն միակերպ պար-
տաւորող ինքնութիւն չեն ճանչնար' ոչ հաւատքի
եւ ոչ բարոյականի մէջ. ասոր ինչպէս որ մարդկային
խորհուրդ ասպարէս մէկ մէկ հասատ ունենալը իրենց
բողոքականութեանը էութիւնն է, բարոյականին
ալ նոյնպէս ըլլալը զարմանք չէ. մէկին սրբութեան
երեւցածը միւսին տաղտկալի կ'երեւի. եւ որովհետեւ
աստուածաշունչ գիրքը կենդանի մէկ ձայն մը չունի,
որ ծառէ հանգուցանէ ըսէ թէ' բանին միտքը չէ
համեցա. ասոր երկու կողմն ալ' իրենց կարծիքը
աստուածաշունչին խօսքով կըհաստատեն. մի եւ նոյն
աղանդոց անուն կըրող մարդոց խորհուրդ տարբերութեան
ծիք եւ վարմունք ունենալնին' անհաշտ սակէց կըպատ-
ճառէ:

Մեսրոպեանեալ 'ի Կաղ. դիւաննէ

Յովհ. Պետ. Տ. Կ. Զամուռճեան:

ալը թիւնը ընելու պարտաւորելու չեն, մինչև որ այս բանիս վրայօք իրենց Տէրութեանցը կողմանէ օրինաւոր լուր մը չառնուին։

—Նորմանտիա. Անհեմէա ալի փաշային մէջը Դուլոն է, և իր Եգիպտացիս մեկնելու վրայ ամենևին բան մը չի գուշակուիր։

—Աթէնք. Անհեմէա Թէքիս փաշայն որ մինչև Մուլէզ գացեր էր Օսմանեան զօրաց հետ ընկերութեամբ, (որոնք Եղասիոյ Հիմաց քաղաքը կ'երթային) 7 օր եղաւ քաղաքս հասնելը։

—Հասարակաց առողջութեանը բառ ամենայն մասին հոգ տանելու համար՝ կառավարութիւնը հրաման ըրաւ որ Տաճկաստանէ ու և իջէ կողմէն եկողները 7 օր քառանօրեայ պահելանոցը մնան։

—Կառավարութիւնը նաև այս օրերս հրաման ըրաւ որ Անձնապէտ բնակիչները մարգոց, որովհետև անոր մէջ տեղ տեղ ասայ և հող լեցուած ըլլալով շատ գէշութիւն և փտանք ալ կըպատահէր նաւորդութեան։

—Նաւարին ժամանակէ հետէ այս երկրիս մէջ անանց տարափոխիկ ախտին վրայօք ամենևին խօսք չէր լսուեր՝ որ մէկ աւելի ընդհանուր նահանգին մէջ ախտած էր՝ առ. հասարակ բոլոր նախիրներու մէջ. բայց դժբաղդաբար այս վերջին օրերս՝ նոյն ատակին կատարածը փերաւին անցի ունեցաւ աղէտալի հետևանքներով։

Թեսալիացի տեղակալներ (բանակիր) ամենէն աւելի նեղութեան եղաւ այս թշուառ արկածիս, ուր այս տարը 200ի չափ նախիրներու մէջ տարածուելով՝ որ մէկ վաճառական մը բարձր Լեվիտանէն բերեր էր, մէկ գիշերուան մէջ անոնցամէն ալ կոտորեց. ասանի այս ախտաւոր փախուստով՝ մէկը չի հանդիպեցաւ որ մը անդամ գնելու։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ

Օտեսա. Ռուսիայի ներքին կողմերէն եկած լուրերը կըծանուցանեն թէ՝ այս տարի ձմերը այնքան շատ ձիւն տեղացեր է որ՝ մինչև հիմայ անոնցը անգամ չէր եղեր։ Գաւառներուն մէկմէկու հետ հաղորդակցութիւնը շատ դժուարին է և սուրհանդակները շատ կուշանան իրենց երթևեկութեանը մէջ։ Օտեսայէն մինչև Պոլտավա և Բըլշինսքի ճամբաները չորցած են, և տասը օր է այս տեղ շատ սաստիկ ձմեռ է և մեր տեսածները արդէն անձրևի մեծ կարօտութիւն ունին։ Օտար երկիրներէն եկած սուրհանդակներուն երթևեկութիւնը ալ աւելի անկանոն է՝ Գերմանիայի մէջ եղած շատ հեղեղներուն պատճառաւ. Թէև օրէ օր Պեգալինի և Աւստրիայի ճամբաները Լեհաստանէն և Գալիցիայէն լուր առած չունինք։

—Օտեսայի օրագրոյն մէջ կըկարդացուի։

Պէտրպուրկէ անուն քրէհոռ չգծնաւով՝ որ ասպէն Պէտ Րէնուէթ Փոլէյեն Նիկոլայէր հասեր էր, կըմանանք թէ Կովկասեան գնդին պէտք հրամանատար և Կովկասեան նահանգներուն մէջ Անծանոթ կայսեր փոխանորդ զօրավար Րաստրուտատ Ս... իւնցովի կոմսը Տիփլիս հասեր է մարտի 24ին։

ԱՍԻԱ

Կոնֆէու 13 մարտ. Ենդզի իշխանութիւնը շարունակ կըտիրէ Արոզի մէջ, նաև Տաճկաց Ասիոյ Եղասա և Հալէպ նահանգները ապստամբութեան մէջ ըլլալով մայրաքաղաքին հետ եղած հաղորդակցութիւնները առ այժմ գադարած են։

Բադիկեաները մէկը Մարոզի շուրջը կըպըրտոսին ընդքերին եղած մարդիկը կողոպտելու համար։ Մուշ անուն կայսերութեան ամենէն հարուստ նահանգներէն մէկն ալ ապստամբելու վրայ է, վերջապէս ապստամբութեան ճանապարհն ընկնողները (փիքնէրը) գրեթէ ամեն կողմէն ծլած են։ Ժամանակոյ մեծ մասը՝ Եգիպտոս քաղաքին պաշարման եղածներէն դրդուելով՝ Կոստեր նորհաւելութեամբ զանազան չարիք կըգործեն. և աչխ այս պատճառաւ ալ այս կողմի վաճառականութիւնը՝ չըսենք ոչնչացել, բայց ամենադժուար վիճակի մէջ է։

Կոսոր որովհետև երբեմն Գէօ ու Երբեմն Արոզ կըհասի, և հիմայ Գէօ ըլլալով՝ միայն անի որ աւելի Արոզ երկիրն. բայց քանի մը զօրագնդերու կըպահէ. վասն զի Պաղըշեայի հետ եղած վերջին դաշինքէն հետէ՝ իր երկրին ծաղկեցնող բանը ոչնչան համարում չունի. վասն զի հասարակութիւնը շատ դժգոհ են՝ Եգիպտոս քաղաքը Թոզատոյն համար՝ զաղթելու խօսքովը. և մանաւանդ կ'ուզէին որ զաղթելուոյ հետ պատերազմը չարունակուէր։ Եղան ամենայն ընդհանրապէս ըսելով՝ քաղաքները հանգարտ ու հնազանդ կ'երևին իրենց կայսեր, բայց խռովութիւնը ու ապստամբութիւնը լեռնականներուն ու գիւղացիներուն մէջ կըծագին։

ՆՈՐԱՏԻՊ ԱՐՁԱԿԱՆՔ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

ԲԱՆԱՍԷՐԱՑ

Ի ՎԵՐԱՅ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆԱԿԱՆ

ԵՒ ԽՈՐԱՏԱՅՈՒՐԵԱԿԱՆ ՆՇԽԱՐԱՑ

ԵՒ ՑՈՒՑԱԿՈՑ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ

ՀԱՒԱՏՈՅ

ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԳՐԱԲԱՆԱՑ ՏԵՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՁԵՌՈՒՆՔԵԱՆՑ

Տպեալ 'ի Կոստանդնուպոլիս 'ի Տպարանի

Պ. Յովհաննու Միւհէնտիսեան

ոսկեգործ գին 30 դահեկան։

Այս գրքիս բնագրին գրուցուածքը շատ սեղ. մաքի ըլլալով թարգմանիչը ալեւ թարգմանութիւնը անսխալ անփոփոխ և միտքը պահելով տպաւ թարգմանութիւնը բեռն է. և գիրքին ոճիգ. ըլ (Հաւատոյս կարգաց գրոց վրայ հասնատաս ուսուցմունքներ) և մէջը տեղ տեղ ծանօթութիւններ, և վերջը մէկ հանդէսատ (վերլուծական ուսուցմունքներ) մը դրած է. որով այս մարդիկը անոնք որ դադղիայէն գիտնալով այս գրքիս բնագիրը կըհեծն կարդեն ալ, բնագրին շատ տեղերը դիւրինցնելու համար հարկէ թարգմանութեան կըհասաւորին։

Այս բնակ գիրքը ուղիղ ասուոց Եղեգաւհնան ամեն՝ բազմադիր ազգին սրտագին իրեն նպաստ բանելով՝ իր անունը հրատարակել չի ուզեց. և մնացը այն է որ՝ այս գիրքը ծախելէ նէ՝ թէ, բան ծախեր և թէ չունը՝ նորէն տպել ուզէ և ազատն գիրքեր տպել, ասոր դրամն... ասանի այս գիրքը առնողը՝ մէկ աղքատականին և ազատան գիրք մը ծախելու ասմէնքէն 'ի ձեռն՝ ազգակից ասոր Եղեգաւհնան յաջողման գիտունքը՝ և բազմած բարերարութեանն ալ հասցրած կըլլայ։

Միւհէնտիսեան Պ. Յովհաննէսին Տպարանէն

ելած նորէն գիրքեր։

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

ՈՐ Է

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԽՈՀԵՄԱՆ

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԻՆՔՆԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԲԱԺԱՆԵԱԼ ԵՐԿՈՒ ԳԼՈՒԽՆԵՐՈՒ

ՍԵՐԳԵՅԷ ՎԻԶԵՆԵԱՆ

Երկու հատոր ոսկեգործ գին 28 դահեկան։

Այս [illegible] և [illegible] գրքիս առ այժմ միայն առաջին

հատորը տպուած է. և երկրորդ հատորն ալ մամուլի տակն է, ...ծախքը առնողը կըհատուցանէ առաջին հատորը առած ատեն, ...եւ հատորին գինն ալ ըստ մեծութեան փոքրիկ. և գրավաճառներէն մէկն... գործակիցներն ալ առնել նոյն գրքին հետ. որով երկրորդ հատորն եկած ատենը՝ կարող ըլլայ առնել գինը վճարած ըլլալը ատողին և երկրորդն ալ առնելու։

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՓԻԽԱՅԷԼ ՄԱՆԿԱՆՑ երկրորդ տպագրութիւն, վերստուգեալ գին 7 դահեկան։

Այս գիրքը՝ նոյն իսկ ժամանակներ է. որուն մէջէն վերցուած են եկեղեցւոյ մէջ բանաստեղծներուն գրուցները. մաղթանքները և աղօթքները. ասանի դիրքատան ալպայոց համար մեծ ժամագիրքի աւելի օգտակար է աշխարհ. որովհետև մէջը ինչ որ կայ Աստուծոյ կարդացուելիքն է. և բառերուն բուն կարգայաւ անգիր նշանակուած է, փոխը քանի մը գլուխ ալ նորէն կայ։

ՀԱՒԱՏՈՅՈՒԹԵԱՆ ՃԱՇԱԿԱՑ ԿԱՄ ԹԵՐԹԱՏԱՆ փորրիկ ասեալ. Հայագիտութեան Պ. Նիկողայոս Միքայէլեան Զօրայեանց. գին 60 փարայ։

Այս փոքրիկ անտարակոյս Եղբիրդայի մեծանուն Զօրայեանի գաղափարը գլխաւորն է. ընտանեաց աւելի եղող մարդոց շատ հարկաւոր. որովհետև ատանասութեամբ առնելով մանչեր ընկերակցութիւն որ փերանի հարստութեան ճամբան առաջնորդ է. քանի ասելոյ ծախքը չանեցած մէկ ճեշը ամենուն ալ հարստանալու հետ մէկ է։

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. թարգմանեալ Յովհաննու Արքեպիսկոպոսի Ջամիրճեանց. հանգուցեալ հայր ունենալով գին 60 փարայ։

Այս առաջարկս գիրք մը բան թողած է. և ծանօթ երբեմն տպագրութիւնը պահելի ըլլայ։

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ. Ցուցեալ Պ. Միքայէլի փիլիպպէցի. հանգուցեալ ունենալով գին 60 փարայ։

ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ. թարգմանած՝ ինչ որ անդ մեր ազգին մանկանց պէտք չեղած կարծիները կըհաւաքած և նոյն սեղը պէտք եղածը. անոնցուած Պ. Միքայէլ Աղաթեան հանգուցեալ առարակ ունենալով. գին 60 փարայ։

Այս գիրք անտարակոյս Հայաստանին նոր փոքր և Փրիսոստոմի վարժապետութիւն, և Քաղաքականը, և Քաղաքավարութիւն գրքերուն ազգը կարդալու համար տպուած են, և այս կարգին կոստանդնուպոլսոյ գինը մէ երկրի գրավաճառաց ունէր կըլինի չէր ընծայ պատկեր մեծ՝ անոնցմէ արուած են։

ՔԵՐԱԿԱՆ. գին 40 փարայ։

ՀԻՊՊՈՆ կամ Կայսեանի առաջին կանոնը, Միաբանութեան տպուած, գին 40 փարայ։

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՆԱՒԻՆ

ԵՒ ՀԻՆԳ ԳՈՒՆԵՐԱՆ ԱՐԿԱՆԵԼՈՅ

Աշխատասիրեալ Տէր Յովհաննէս Երէց

պետուղրնի Լալոնաթեանց չաշխկանց։

ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐ

Տպագրեալ 'ի Սուրբ կաթողիկէ Լուծմանց

1842 ամի։

Այս գրքին աշխատասիրութեան տասներին հատորին մէջ, կըշարադրուած շարք Եկեղեցիներուն՝ ծանօթունք կաթողիկէ Սուրբ Եկեղեցւոյն փառաբանող ծառայութիւնները, կարգադրութիւնը երկրորդին մէջ, Նորագանեան՝ կաթողիկէ՝ Աղուանից՝ և Վրաստանեայ գաւառաց՝ և անոնց մէջի քաղաքներուն՝ ամենուն՝ գիւղերուն՝ մենաստաններուն՝ եկեղեցիներուն՝ վանքերուն՝ սուրբ վայրերուն՝ կամուրջներուն՝ գետերուն և լեռներու գիրն և եղ աստուածաբանութիւնները. և կրկին ազգաց՝ այսինքն Հայոց և Աղուանից պատերազմաց ...թիւր. և և այս ... գետերու գրութեանց. Եղբայր կաթողիկեաններուն յարգ. և այն ... իրեն եկեղեցիներուն և մենաստաններուն արձանագրութիւնները։

Այս գրքիս աշխատութիւնը ազգիս մեծ հաճոյութեան առաջ... Եղեգեացւոց Հայկական Տէրանցը ստորագրեց. ալ ամեն... ընդհանուր դատողութեան արժանի կըլլայ։

Գինը ամեն ասկեղ իրեն փառաց մէջէն Եղազանդ... Նաև շնորհակալութեան գրավաճառ. և երկու հատորին գինն է 125 դահեկան։

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՆՔ

Իզմիր 21 Մայիսի։

Լոնտրա	109 ¼	110
Մարսիլիա	170	171
Թրիեստ	446	448
Վիեննա	450	451
Ճենովա	171	
Հոլանտա	360	
Փարիզ	172 ½	

Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԿՈՒՆԵԱՑ ԲԱՆԱՍԻՐԱՑ